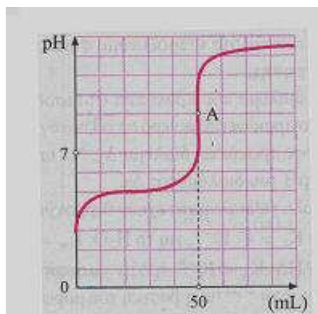

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΗ ΑΣΚΗΣΗ ΣΤΗΝ ΟΓΚΟΜΕΤΡΗΣΗ

Το επόμενο διάγραμμα παριστάνει την καμπύλη ογκομέτρησης 50 mL υδατικού διαλύματος Δ_1 μιας ουσίας (X) με πρότυπο υδατικό διάλυμα HCl 0,2M ή NaOH 0,2M παρουσία του δείκτη ΗΔ ($pK_{aH\Delta}=9$, όξινη μορφή ΗΔ: κόκκινο χρώμα, βασική μορφή Δ^- : κίτρινο χρώμα).

Στο ισοδύναμο σημείο της ογκομέτρησης (σημείο A) βρέθηκε ότι οι δύο συζυγείς μορφές του δείκτη έχουν ίσες συγκεντρώσεις: $[H\Delta]=[A^-]$.

α) Η ογκομέτρηση αυτή είναι οξυμετρία ή αλκαλιμετρία;

β) Το ογκομετρούμενο διάλυμα περιέχει: i) KOH ii) HF iii) NH_3 iv) HNO_3

γ) Όταν προσθέσουμε 20 mL από το πρότυπο διάλυμα, ισχύει τότε ο τύπος Henderson-Hasselbalch στο ογκομετρούμενο διάλυμα;

δ) Ποιο είναι το pH και το χρώμα του ογκομετρούμενου διαλύματος στο ισοδύναμο σημείο;

ε) Ο δείκτης βρομοκρεσόλη (3,8-5,5) είναι κατάλληλος για την παραπάνω ογκομέτρηση;

στ) Να βρεθεί η $[H_3O^+]$ στο αρχικό διάλυμα Δ_1 .

ζ) Ποιο ποσοστό της αρχικής ποσότητας της ογκομετρούμενης ουσίας (X) έχει εξουδετερωθεί όταν στο ογκομετρούμενο διάλυμα ισχύει: $[H\Delta]=2500[A^-]$;

η) Ποια σχέση συνδέει τις συγκεντρώσεις $[H\Delta]$ και $[A^-]$ αν προσθέσουμε 10 mL από το πρότυπο διάλυμα;

θ) Ποιος είναι ο όγκος του ογκομετρούμενου διαλύματος όταν αυτό έχει $pH=5$;

ι) Αν η ογκομέτρηση σταματούσε όταν έχουμε προσθέσει 49 mL πρότυπου διαλύματος ποιο είναι το % σφάλμα της ογκομέτρησης;

Για το H_2O : $K_w=10^{-14}$. Ισχύουν οι γνωστές προσεγγίσεις.

Συνοπτική λύση

α) Από το διάγραμμα παρατηρούμε ότι pH αυξάνεται. Άρα στην προχοΐδα το πρότυπο διάλυμα είναι βάση (NaOH). Άρα έχουμε **αλκαλιμετρία**.

β) Η ογκομετρούμενη ουσία θα είναι οξύ. Άρα είναι το (ii) **HF** διότι στο ισοδύναμο σημείο λόγω του NaF έχουμε $pH_{i\sigma} > 7$. Αν ήταν το HNO_3 θα είχαμε λόγω του $NaNO_3$ $pH_{i\sigma} = 7$.

γ) Για το Ι.Σ. απαιτούνται 50 mL διαλύματος NaOH. Άρα αν προσθέσουμε 20 mL διαλύματος NaOH στο ογκομετρούμενο διάλυμα θα περιέχονται HF-NaF που είναι ρυθμιστικό διάλυμα και άρα θα **ισχύει** ο τύπος Henderson-Hasselbalch.

δ) Στο Ι.Σ. ισχύει: $[H\Delta]=[A^-]$. Άρα από τον τύπο της $K_{aH\Delta}$ έχουμε: $10^{-9} = \frac{[A^-] \cdot [H_3O^+]}{[H\Delta]}$ (1) $\Rightarrow$

$\Rightarrow [H_3O^+] = 10^{-9} M \Rightarrow pH = 9$ Άρα όταν $8 \leq pH \leq 10 \Rightarrow$ χρώμα **πορτοκαλί**.

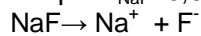
ε) Δεν είναι κατάλληλος γιατί το $pH_{\Sigma} > 7$.

στ) $HF + NaOH \rightarrow NaF + H_2O$ Έστω c η συγκέντρωση του διαλύματος HF.

Στο Ι.Σ για την παραπάνω αντίδραση ισχύει: $n_{\alpha} = n_{\beta} \Rightarrow 0,05 \cdot c = 0,05 \cdot 0,2 \Rightarrow c = 0,2M$

Άρα: $n_{NaF} = 0,01 \text{ mol} \Rightarrow c_{NaF} = 0,01/0,1 = 0,1M$

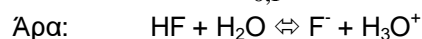

0,1M 0,1M

ΙΣ: $\approx 0,1$ x x $pH_{\Sigma} = 9 \Rightarrow [H_3O^+] = 10^{-9} M \Rightarrow x = 10^{-5} M$

Για το A^- : $K_b = \frac{10^{-5} \cdot 10^{-5}}{0,1} = 10^{-9} \Rightarrow K_{a_{HF}} = 10^{-5}$

ΙΣ: $\approx 0,2$ y y Για το HF: $10^{-5} = \frac{y \cdot y}{0,2} \Rightarrow y = [H_3O^+] = \sqrt{2} \cdot 10^{-3} M$

ζ) Όταν $[HA] = 2500[\Delta^-]$ από την (1) $\Rightarrow 10^{-9} = \frac{[\Delta^-] \cdot [H_3O^+]}{2500[\Delta^-]} \Rightarrow [H_3O^+] = 2,5 \cdot 10^{-6} M$

ΑΡΧ: 0,01 n -

Α-Π: - n - n + n

ΤΕΛ: 0,01- n - n Άρα: HF: $C_1 = \frac{0,01-n}{V_{\text{τελ}}} M$ NaF: $C_2 = \frac{n}{V_{\text{τελ}}} M$

Είναι ρυθμιστικό διάλυμα: ... $10^{-5} = \frac{c_2 \cdot 2,5 \cdot 10^{-6}}{c_1} \Rightarrow C_1 = 0,25 C_2 \Rightarrow \frac{0,01-n}{V_{\text{τελ}}} = 0,25 \frac{n}{V_{\text{τελ}}} \Rightarrow n = 8 \cdot 10^{-3} \text{ mol}$

Άρα εξουδετερώθηκε από το HF το $\frac{8 \cdot 10^{-3}}{0,01} \cdot 100 \%$ δηλ. το **80%**.

ΑΡΧ: 0,01   0,002   -

Α-Π: -0,002   -0,002   +0,002

ΤΕΛ: 0,008   -   0,002 $V_{\text{τελ}} = 50 + 10 = 60 \text{ mL}$

Άρα: HF: $C_1 = \frac{4}{30} M$ NaF: $C_2 = \frac{1}{30} M$

Είναι ρυθμιστικό διάλυμα: ... $10^{-5} = \frac{\frac{1}{30} \cdot [H_3O^+]}{\frac{4}{30}} \Rightarrow [H_3O^+] = 4 \cdot 10^{-5} M$

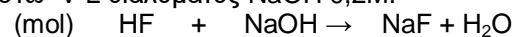
Από την (1) $\Rightarrow 10^{-9} = \frac{[\Delta^-] \cdot 4 \cdot 10^{-5}}{[HA]} \Rightarrow [HA] = 4 \cdot 10^4 [\Delta^-]$

θ) Όταν $pH=5 < pK_{H_2}$ περισεύει HF.

Έστω V L διαλύματος NaOH 0,2M.

ΑΡΧ: 0,01   0,2V   -

Α-Π: -0,2V   -0,2V   +0,2V

ΤΕΛ: 0,01-0,2V   -   0,2V $V_{TEΛ}=0,05+V$ L

Άρα: HF: $C_1 = \frac{0,01 - 0,2V}{0,05 + V}$ M   NaF: $C_2 = \frac{0,2V}{0,05 + V}$ M

Είναι ρυθμιστικό διάλυμα: $\dots \cdot 10^{-5} = \frac{C_2 \cdot 10^{-5}}{C_1} \Rightarrow C_1 = C_2 \Rightarrow \frac{0,01 - 0,2V}{0,05 + V} = \frac{0,2V}{0,05 + V} \Rightarrow V = 0,025L$

Άρα: $V_{TEΛ} = 0,05 + V = 0,05 + 0,025 = 0,075L$ Άρα $V_{TEΛ} = 75$ mL

Σημ: $pH=5 = pK_a \Rightarrow$ μέσον της ογκομέτρησης $\Rightarrow$ έχουμε προσθέσει το μισό από το πρότυπο διάλυμα (50:2=25mL). Άρα $V_{TEΛ} = 50 + 25 = 75$ mL

ι) Όταν προσθέτω 49 mL NaOH 0,2M είμαστε πριν το Ι.Σ. (τελικό σημείο)

% σφάλμα: $\frac{49 - 50 \text{ mL}}{50 \text{ mL}} \cdot 100\% = -2\%$ (αρνητικό σφάλμα)

ΚΑΛΑ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΑ
ΚΑΙ

Χαρκοπλιάς Κώστας
Χημικός
24-12-13
Καρδίτσα